

Ο Ιωάννης Καποδίστριας

Ο Ιωάννης Καποδίστριας ήταν η κορυφαία από τις διαπρεπέστερες πολιτικές και διπλωματικές μορφές της Ευρώπης, που κυριάρχησε στις αρχές του 19^{ου} αιώνα. Υπήρξε ο κύριος συντελεστής της προσπάθειας για εθνική χειραφέτηση της υπό αναγέννηση πατρίδας στις δυο πρώτες δεκαετίες του δεκάτου ενάτου αιώνα.

Γεννήθηκε στην Κέρκυρα στις 10 Φεβρουαρίου 1776 και ήταν το έκτο παιδί του Αντωνίου και της Διαμαντίνας Καποδίστρια. Προερχόταν από αριστοκρατική οικογένεια καταγεγραμμένη στο Libro d' oro της Κέρκυρας. Ο πατέρας του Αντώνιος ήταν από τους πιο αξιόλογους δικηγόρους της Κέρκυρας, με ενεργό ανάμιξη στα πολιτικά δρώμενα που διαμόρφωσαν την τοπική ιστορία.

Μέχρι την ηλικία των δώδεκα ετών έλαβε τα πρώτα του γράμματα στα σχολεία της Κέρκυρας, ενώ ταυτόχρονα είχε και σαφή ορθόδοξη παιδεία, αφού ο Ιωάννης Καποδίστριας είχε καλλιεργηθεί στην Ορθόδοξη πίστη από τον μοναχό Συμεών στην Ιερά Μονή Πλατυτέρας, όπου σύχναζε από τη νεαρή του ηλικία.

Το 1794 αναχώρησε για την Βενετία με στόχο να σπουδάσει στο πανεπιστήμιο της Πάντοβας. Οι βασικές του σπουδές ήταν στον τομέα της Ιατρικής.

Η πορεία των σπουδών του νεαρού Καποδίστρια ήταν λαμπρή, αφού μετά από επιτυχείς εξετάσεις έλαβε το δίπλωμά του και το διδακτορικό του στις 10 Ιουνίου 1797. Έτσι το 1797 σε ηλικία 21 ετών ο Ιωάννης Καποδίστριας επέστρεψε στην Κέρκυρα όπου άρχισε να ασκεί το ιατρικό έργο, αποσκοπώντας στο να διακονήσει την επιστήμη του και να ανακουφίσει τόν ανθρώπινο πόνο. Εθεράπευε δωρεάν τους πένητες και

μάλιστα τους έδιδε τα απαραίτητα δηλαδή, τα φάρμακα που χρειάζονταν καθώς και τα χρήματα που είχαν ανάγκη.

Εκτός από την άσκηση της Ιατρικής, ο Ιωάννης Καποδίστριας ανέπτυξε σημαντική επιστημονική και φιλολογική δραστηριότητα. Με δικές του πρωτοβουλίες ιδρύθηκαν στην Κέρκυρα η «Εταιρεία των Φίλων» καθώς και ο «Εθνικός Ιατρικός Σύλλογος» με σημαντικό έργο στους αντίστοιχους τομείς δραστηριοτήτων τους.

Το 1799 κατόπιν σύντομης πολιορκίας οι Ρωσικές δυνάμεις κατέλαβαν την Κέρκυρα. Έτσι, μετά την υπογραφή της συνθήκης της Κωνσταντινουπόλεως στις 21 Μαρτίου του 1800, τα Επτάνησα αναγνωρίστηκαν ως αυτόνομο και ελεύθερο κράτος υπό την επικυριαρχία των Τούρκων. Το νέο όνομα του κρατικού αυτού μορφώματος ήταν «Επτάνησος Πολιτεία». Την διακυβέρνηση ανέλαβαν οι κατά τόπους πρόκριτοι, ενώ το σύνταγμα ονομάστηκε «Βυζαντινόν».

Ο Ιωάννης Καποδίστριας τοποθετήθηκε από τις νέες αρχές του νησιού, στη θέση του αρχίατρου του ιδρυθέντος νέου στρατιωτικού νοσοκομείου. Η δίχρονη Γαλλική κατοχή στα νησιά του Ιονίου συνέδραμε τα μέγιστα στη διάδοση των ιδεών της γαλλικής επανάστασης και η κοινωνική αδικία που ασκούσαν κυρίως από τους αριστοκρατικούς κύκλους σε βάρος της συντριπτικής πλειοψηφίας των Επτανησίων, συνέδραμαν τα μέγιστα στην κοινωνική αναταραχή που ξέσπασε λίγο αργότερα.

Τον Αύγουστο του 1800 ξεσπάει εξέγερση στην Κεφαλληνία κατά των «ευγενών». Ο ηγεμόνας της Κέρκυρας Σπυρίδων Θεοτόκης αποστέλλει στην ταραγμένη Κεφαλονιά τον Ιωάννη Καποδίστρια μαζί με τον Νικόλαο Γραδενίγο Σιγούρο. Εκεί, με εύστοχες πρωτοβουλίες ο Ιωάννης Καποδίστριας ομαλοποίησε την κατάσταση και με την πάροδο του χρόνου αποκαταστάθηκε πλήρως η τάξη.

Η εκλεγμένη νέα Γερουσία την 1η Απριλίου του 1803, διόρισε σαν γραμματέα του νεοπαγούς κράτους τον Ιωάννη Καποδίστρια. Δηλαδή, ανέλαβε τα καθήκοντά του ως γραμματεύς Επικρατείας της Επτανησιακής Πολιτείας.

Στις 24 Νοεμβρίου 1803 πεθαίνει ο πρόεδρος της Ιονίου Γερουσίας Σπυρίδων Θεοτόκης και την διακυβέρνηση του Κράτους ανέλαβε ο Ιωάννης Καποδίστριας.

Στις 5 Δεκεμβρίου του ιδίου έτους η Γερουσία της Επτανησιακής Πολιτείας ψήφισε ομόφωνα το νέο Σύνταγμα. Το σύνταγμα αυτό έχει ιστορική αξία, αφού είναι ο πρώτος μετά την άλωση Καταστατικός χάρτης που ψηφίστηκε ανεμπόδιστα από τους Έλληνες των Επτανήσων. Λίγο αργότερα διαλύεται η Ρωσο-Τουρκική συμμαχία και ο Αλή Πασάς των Ιωαννίνων συγκεντρώνει μεγάλες δυνάμεις με στόχο την κατάληψη της Λευκάδας.

Προκειμένου να αντιμετωπίσει την κρίσιμη αυτή κατάσταση, η Γερουσία ανέθεσε στον Ιωάννη Καποδίστρια την οργάνωση της άμυνας του νησιού.

Στις 8 Ιουλίου του 1807 οι Ρώσοι, αφού προηγουμένως συνήψαν ανακωχή με τους Γάλλους, υπέγραψαν τη συνθήκη του Tilsit. Βάσει της συνθήκης αυτής η Ευρώπη διαμοιράστηκε ανάμεσα στους δύο ηγεμόνες, η δυτική στον Ναπολέοντα και η ανατολική στον τσάρο Αλέξανδρο Α'.

Στις 15/27 Μαΐου 1808 ο επικεφαλής του υπουργείου Εξωτερικών της Ρωσίας κόμης Ρομαντζώφ, με μια θερμή επιστολή, η οποία περιείχε το παράσημο του Ιππότη του Τάγματος της Αγίας Άννας, καλούσε τον Ιωάννη Καποδίστρια να προσφέρει τις υπηρεσίες του στο διπλωματικό σώμα της Ρωσίας. Στις 3 Αυγούστου του 1808 ο Ιωάννης Καποδίστριας ξεκίνησε για την Πετρούπολη της Ρωσίας,

Στις 20 Απριλίου 1809 ο Ιωάννης Καποδίστριας διορίστηκε Σύμβουλος της Επικρατείας προσαρτημένος στο τμήμα εξωτερικών υποθέσεων της Ρωσίας με ετήσιες αποδοχές 3000 ρούβλια.

Την 1 Αυγούστου 1811 ο Τσάρος Αλέξανδρος Α' διόρισε τον Κερκυραίο διπλωμάτη ως Γραμματέα στην πρεσβεία της Βιέννης. Λίγο αργότερα, ο Ιωάννης Καποδίστριας τοποθετήθηκε ως αρχηγός και διευθυντής της Γραμματείας του διπλωματικού τμήματος του ναυάρχου Τσιτσαγκώφ.

Έδρα της νέας αυτής υπηρεσίας ήταν το Βουκουρέστι όπου και φθάνει ο Καποδίστριας στις 20 Μαΐου του 1812.

Στις αρχές του 1814 ο Τσάρος ανέθεσε στον Ιωάννη Καποδίστρια μια νέα δύσκολη αποστολή: την επίτευξη της ουδετερότητας και τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας της Ελβετίας, ώστε να μείνει αλώβητη από το γαλλικό δεσποτισμό. Έτσι κατόρθωσε να συνδέσει την Ελβετική ομοσπονδία με τον Συνασπισμό των Μεγάλων Δυνάμεων. Ουσιαστικά ο Ιωάννης Καποδίστριας ίδρυσε και οργάνωσε την σύγχρονη Ελβετία. Το διοικητικό σύστημα που εισήγαγε τότε, εξακολουθεί και σήμερα να αποτελεί τη βάση του Ελβετικού πολιτεύματος.

Λίγους μήνες αργότερα, κατά τον Οκτώβριο του 1814, ο Ιωάννης Καποδίστριας φθάνει στη Βιέννη σαν εξέχον μέλος της διπλωματικής αποστολής της Ρωσίας για το συνέδριο.

Στην Βιέννη, επίσης, με αποκλειστικές πρωτοβουλίες του Ιωάννη Καποδίστρια, ιδρύθηκε η «Φιλόμουσος Εταιρεία». Κύριο μέλημα της προσπάθειας αυτής, ήταν η με κάθε τρόπο οικονομική, υλική και ηθική ενίσχυση των Ελληνοπαίδων, ώστε να αποκτήσουν την παιδεία που επιζητούσαν.

Τελικά, στις 9 Ιουνίου 1815 υπογράφηκαν οι τελικές πράξεις του συνεδρίου της Βιέννης, χωρίς όμως να διευθετηθεί το θέμα των Ιονίων νήσων.

Στις 22 Μαΐου 1815 ο Ιωάννης Καποδίστριας αναχώρησε από τη Βιέννη, ακολουθώντας τον Τσάρο στις πολεμικές επιχειρήσεις κατά του Ναπολέοντα. Μετά την τελειωτική ήττα του Ναπολέοντα τον Ιούνιο του 1815 στο Βατερλώ, ο Ιωάννης Καποδίστριας συνόδευσε τον Τσάρο στο Παρίσι όπου θα διεξάγονταν οι συζητήσεις για το πολιτικό μέλλον της νικημένης Γαλλίας. Στις συζητήσεις που ακολούθησαν έλαμψε εκ νέου το άστρο του Κερκυραίου διπλωμάτη. Με δικές του πρωτοβουλίες η Γαλλία, αν και ηττημένη, έτυχε ήπιας μεταχείρισης και αποτράπηκε η ουσιαστική της διάλυση.

Ο Τσάρος εκφράζοντας την ευαρέσκειά του για τις προσφερθείσες υπηρεσίες του Ιωάννη Καποδίστρια κατά τις συζητήσεις που προηγήθηκαν της υπογραφής της συνθήκης του Παρισιού, τον διόρισε Γραμματέα της αυτοκρατορίας, δηλαδή, Υπουργό Εξωτερικών.

Ο Ιωάννης Καποδίστριας συνόδευσε τον αυτοκράτορα Αλέξανδρο Α' στην Aix-la Chapelle, για να συμμετάσχει στο συνέδριο των ηγεμόνων. Επίσης ο Ιωάννης Καποδίστριας στο ίδιο πάντα συνέδριο κατέθεσε και υπόμνημα/σχέδιο που αντιμετώπιζε ριζοσπαστικά το όνειδος της δουλεμπορίας των Μαύρων.

Τον Οκτώβριο του 1819 ο Ιωάννης Καποδίστριας έφθασε στην Πετρούπολη μετά από απουσία 10 μηνών. Ο Κερκυραίος διπλωμάτης είχε αρκετές επαφές με εκπροσώπους της Φιλικής Εταιρείας που του κόμιζαν επιστολές και τους βοηθούσε έμμεσα χωρίς όμως να εκτίθεται.

Κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ του φθινοπώρου του 1820 και τού τέλους της άνοιξης του 1821, ο Ιωάννης Καποδίστριας συμμετείχε στα συνέδρια που έλαβαν χώρα στις πόλεις Troppau και Ljubjana.

Η συνεργασία του με τον Τσάρο στα θέματα που αφορούσαν την Ελλάδα χειροτέρεψε. Από τότε και μετά ο ρόλος του περιορίστηκε στο να ακούει και να μη μιλάει, μέχρι που τον Ιούνιο του 1822 ζήτησε να αποσυρθεί από την ενεργό υπηρεσία.

Τελικά, ο Καποδίστριας αναχώρησε από την Πετρούπολη στις 19 Αυγούστου 1822. Γύρω στα τέλη του 1822 ο Ιωάννης Καποδίστριας έφθασε στην Γενεύη

Η άνοιξη του 1827 σηματοδότησε καταιγιστικές εξελίξεις. Η Γ' Εθνική Συνέλευση των Ελλήνων που συνήλθε στην Τροιζήνα, έκανε αποδεκτή και ψήφισε ομόφωνα την πρόταση να ανατεθεί στον Ιωάννη Καποδίστρια η εξουσία της Ελληνικής Πολιτείας, για μια θητεία διάρκειας επτά ετών.

Ο Τσάρος Νικόλαος χρονοτριβούσε και δεν ενέκρινε αμέσως την παραίτηση του Κερκυραίου διπλωμάτη. Στις 26 Ιουνίου 1827, μετά από πέντε ακρόασεις, ο Τσάρος αποδέχθηκε την παραίτηση του Καποδίστρια.

Μετά από αρκετούς ενδιάμεσους σταθμούς ο Ιωάννης Καποδίστριας έφθασε στο λιμάνι της Αγκώνας στις 8/20 Νοεμβρίου 1827. Τελικά, την 1/13 Ιανουαρίου 1828 ο Καποδίστριας με τη συνοδεία του, αναχώρησε για την Ελλάδα με την Αγγλική κοβέρτα «Wolf». Την 6/13 Ιανουαρίου 1828 το «Warspite» έφθασε στο λιμάνι του Ναυπλίου.

Τον Φεβρουάριο του 1831 ξέσπασε μεγάλη αντικαποδιστριακή ανταρσία στη Μάνη. Η κυβέρνηση έθεσε υπό επιτήρηση τους Κωνσταντίνο και Γεώργιο Μαυρομιχάλη στο Ναύπλιο.

Έτσι, το πρωί της Κυριακής της 27ης Σεπτεμβρίου 1831, ενώ ο Καποδίστριας μετέβαινε στο ναό του Αγίου Σπυρίδωνος για να παρακολουθήσει τον Όρθρο και τη Θεία Λειτουργία, συνάντησε τους Γεώργιο και Κωνσταντίνο Μαυρομιχάλη, οι οποίοι, αφού τον χαιρέτησαν, τον προσπέρασαν και στάθηκαν δεξιά και αριστερά της στενής εισόδου του Ιερού Ναού. Εισερχόμενος στην Εκκλησία ο Ιωάννης Καποδίστριας, δέχθηκε πυροβολισμούς και από τους δύο δολοφόνους.

Έτσι τερματίστηκε η ζωή και το έργο του Ιωάννη Καποδίστρια. Οι συνέπειες από τον βίαιο τερματισμό της ζωής αυτής της εξέχουσας φυσιογνωμίας, βαρύνουν ακόμη και σήμερα δυσμενώς την χώρα μας, αφού έκτοτε δεν έχει αναδειχθεί άλλη πολιτική προσωπικότητα που να συγκεντρώνει τέτοιες αρετές : Τιτάνιο έργο, απaráμιλλη αυταπάρνηση, πολιτική οξύνοια, διπλωματική διορατικότητα, ψυχική ευγένεια, εσωτερική καλλιέργεια, υψηλό παιδαγωγικό ιδεώδες, αταλάντευτη πρόσδεση στην ορθόδοξη πίστη.